

mæ damnatae, nam, si unusquisque eorum sufficit ad unam particulam poenæ tollendam, si plures convenient, et æqualiter operarentur, possent totam poenam auferre; nec enim rationabiliter dici potest, diminuendum esse fructum operis uniuscuiusqne, solum propter consortium plurium, si in cæteris est æqualitas. Hæc vero argumenta non procedunt de intermissione poenarum; quia posset semper integra poena redire, quamvis aliquantulum cessaret; repugnat autem hoc æternitati poenæ; non enim est futura æterna per intermissionem, et redditum ad poenam, sed per continuam durationem. Quamvis enim fortasse sit aliqua vicissitudo poenarum in inferno, tamen nunquam erit requies; unde aperte dicitur Apocalyp. 44: *Fumus tormentorum eorum ascendit in secula seculorum, neque habet requiem die ac nocte.* Denique, quæ ex Augustino et aliis Patribus adduximus circa superiorem partem, hanc demonstrant, ut amplius in sequenti punto explicabimus.

16. *Per suffragia non remitti damnatis aut veniale culpam, aut poenam ex illa, aut ex mortali remisso relictam.* — Secunda poena, quam patiuntur damnati in inferno, esse potest propter mortalia peccata jam remissa quoad culpam, non tamen quoad totum poenæ reatum, quia pro illo in hac vita non plene satisfecerunt. Tertia poena huic non dissimilis est, quam patiuntur propter culpas veniales, cum quibus decesserunt, simul cum mortalibus; et de utroque genere harum poenarum est aliorum Theologorum sententia, quæ non reputatur erronea, sed mere opinio, non esse æternas, sed aliquando finiri. Pari ergo modo videtur posse sub opinione constitui, quod suffragia valere possint damnatis ad brevorem remissionem hujus poenæ, quia omnia quæadduximus fundantur in æternitate poenæ; et ideo non videntur quoad hanc poenam procedere. Præsertim, quia intelligi possunt de damnatis formaliter quatenus damnati sunt; non autem sunt damnati prout patiuntur has poenas, quia nec propter venialia peccata, nec propter reatum poenæ temporalis damnati sunt. Nihilominus certum etiam existimo, suffragia non prodesse damnatis quoad ullam remissionem, vel culpæ venialis, vel aliquius poenæ ex dictis. Primo quidem, quia probabilius est, culpam veniale nunquam remitti in inferno, nec poenam aliquam quibuscumque peccatis debitam ibi finiri, ut in superioribus ostensum est. Se-

cundo, quia, licet finiri posset per satispassionem, non tamen per suffragiorum communicationem, ut recte sensit Medina, Cod. de Oratione, q. de His pro quibus orandum est, et proprius q. de Valore orationis pro alio fusæ. Et ratio est, tum quia infra ostendemus suffragia non prodesse his qui sunt in peccato mortali; tum etiam quia damnati sunt extra statum alicujus gratiæ, vel misericordiæ, quantum spectat ad judicium peccatorum, ut supra testimonio Jacobi ostensum est. Et optime confirmatur ex facto divitis damnati petentis ab Abraham aliquod refrigerium, qui nullum misericordiæ signum ab eo potuit obtinere, Lucæ 16. Item ex parabola divitis, qui suo conservo misericordiam negavit; et ideo traditus est tortoribus, quoadusque redderet universum debitum, Matth. 18, cui consonat illud Matth. 5: *Non exeras inde, donec reddas novissimum quadrantem.* Ex quibus et similibus testimoniis intelligimus, in poenis damnatorum, quæcunque illæ sint, nullum admitti genus compensacionis, aut gratiæ, sed ita esse definitas, ut in propria persona, et in illo loco, et per illa instrumenta sustinenda sint. Et hoc confirmat traditio Ecclesiæ supra adducta de non orando pro damnatis; nam, si vel ad levamen harum poenarum prodesse illis possemus, saltem hac ratione orandum esset pro ipsis. Satis ergo probata relinquitur proposita veritas. Nonnulla vero, quæ hic objici solent ex Patribus, expendit sufficienter Bellarminus supra, capite decimo octavo, et nonnulla nos attigimus in locis superius citatis ex secundo et tertio tomo.

Suffragia Ecclesiæ prodesse posse animabus purgatorii. Tertia conclusio.

17. Tertia veritas est, suffragia Ecclesiæ prodesse posse animabus purgatorii. Hæc sati probatur a sufficienti enumeratione, et ei omnibus dictis in priori membro. Et consequenter etiam concluditur, suffragia hæc prodesse posse animabus purgatorii, non solum ad aliquam mitigationem poenarum, sed etiam ad integrum remissionem. Quod facile ostendi potest applicando argumentum paulo antea factum, quia illa poena finita est quoad gradus; ergo si potest remitti per suffragia, potest etiam omnino tolli, vel multiplicando successive suffragia, vel simul in personis diversis, vel ita augendo unum et idem opus, ut multis operibus satisfactoris, atque adeo toti poenæ æquiveant. Denique, cum illa poena

temporalis sit, ideoque finita intensive et extensive, mirum non est, quod per opus etiam finitum compensari possit. Quomodo autem id fiat, dicemus sectione sequenti, ubi simul explicabimus, an omnes animæ purgatorii sint capaces suffragiorum.

18. *Objectio contra doctrinam datam — Solvitur.* — *Pueri in limbo non sunt capaces suffragiorum.* — Dicit vero aliquis, divisionem datam non esse adæquatam, ideoque nec doctrinam hanc satis esse completam, quia nec pueri decedentes cum solo originali peccato, vel, si qui decedunt cum solo originali et veniali, nec etiam animæ sanctorum Patrum, quæ erant in sinu Abrahæ, sub illis membris comprehenduntur. Respondet, omnes hos status posse ad illa tria membra reduci, ut in superiori tomo dixi. Nam imprimitur non admittemus aliquos in culpa veniali cum solo peccato originali decedentes; nec si essent, illis prodessem suffragia, propter gratiæ defectum. Quæ ratio in omnibus pueris locum habet. Unde, quod ad præsens spectat, animæ puerorum reputantur tanquam valde malæ et damnatae, quia revera perpetuo puniuntur poena damni, et in illa nullam possunt remissionem accipere; aliam vero non patiuntur, pro qua juvari possint; sunt ergo omnino extra viam, et irremissibiliter extra gratiam; et ideo non sunt capaces suffragiorum. Quod etiam adnotavit Navarr. in Comment. de Jubil., natab. 22, n. 46. Status autem Patrum in sinu Abrahæ jam est finitus, et ideo non oportet illos in prædicta divisione comprehendere; quatenus vero nihil mali personalis (ut sic dicam) patiebantur, et sancti erant et omnino confirmati in bono, poterant sub valde bonis comprehendendi; neque illis poterant suffragia prodesse quoad remissionem alicujus propriae poenæ. Tamen, quia nondum beati erant, et communem totius naturæ poenam adhuc sentiebant, poterant dici mediocriter boni, et fortasse suffragia justorum illius temporis seu orationes poterant illis aliquod gaudium, vel consolationem afferre. Quod est probabile, licet incertum. Certius vero est, quod sicut justi tunc merebantur Christi incarnationem, vel ejus accelerationem, ita etiam consequenter proderant illis Patribus, ut eorum exilium finiretur.

SECTIO V.

Quibus modis prosint animabus purgatorii suffragia viventium.

1. *Bona opera viventium solum possunt valere de congruo, ut animæ aliquem bonum motum vel consolationem accipiant.* — Agimus præcipue de fructu remissionis poenæ temporalis; nam, si fortasse opera nostra valent illis animabus ad aliquam consolationem, vel bonum motum internum recipiendum, certum est solum per modum impetrationis aut meriti de congruo posse id obtinere; quia meritum de condigno in puro homine solum habet locum et in ordine ad seipsum, et in ordine ad vitam æternam, vel ad ea quæ per se ad illam ordinantur; neutrum autem horum habet locum in præsenti, ut per se constat. Item, quia inter viatores non potest unus mereri alteri de condigno auxilium gratiæ, seu internum motum, aut spiritualem consolacionem; ergo multo minus possumus hoc mereri de condigno animalis purgatorii, quia en parte nostra est minor communicatio cum illis, quam cum viventibus, minorque convenientia in statu; ex parte autem Dei non magis est facta promissio respectu animarum purgatorii, quam respectu aliorum viventium. Estque eadem ratio, ut facta non sit, videlicet, quia operi meritorio apud Deum semper respondet de condigno esse præmium in ipso operante, adæquatum ipsi operi secundum naturalem proportionem et condignitatem ejus, quo præmio nunquam priatur ipse operans, et ideo non habet aliud præmium de condigno in altera persona; nam hoc excedit valorem et proportionem finitum operis. At vero, sicut, non obstante hoc merito de condigno respectu sui, potest quis impetrare et mereri de congruo aliquod temporalis vel spirituale commodum aliis amicis viventibus, ita etiam verisimile est posse idem fieri respectu defunctorum justorum, quia adhuc in carcere detinentur, indigentque aliquo subsidio et consolatione. Nec de hoc genere auxiliis aliquid certius dici potest, præterquam quod est rationi et pietati consitaneum, et satis conforme usui et orationibus Ecclesiæ, ut constat ex toto officio pro defunctis.

2. *Sensus questionis.* — Quæstio ergo præsens versatur de remissione temporalis poenæ, nam hoc est proprium subsidium, quo per se hac maxime indigent animæ purgato-

rii, et ideo hic effectus est certior quam reliqui, eumque maxime intendunt Ecclesia et fideles, quando pro defunctis operantur. Duobus autem modis, generatim loquendo, potest hic effectus fieri: unus est per modum imprecationis, sub qua meritum de congruo comprehendo; alius est per modum solutionis et satisfactionis condigne, vel cum pacto et promissione acceptandi eam, vel sine illa; nam praeter hos modos, alias qui sit ab his distinctus, hic intervenire non potest. De predictis autem duobus modis merito dubitari potest.

Prosintne suffragia vivorum animabus purgatorii per modum imprecationis.

3. *Prima sententia.* — Circa priorem difficultas est, an temporalis pena interdum remittatur gratis animabus purgatorii propter orationes et merita aliorum justorum qui hoc impetrant a Deo, etiamsi vel suas satisfactions pro illis non offerant, vel certe illas non habeant, nec efficiant, ut eas offerre possint. In qua re est prima sententia, quae generaliter affirmat, hunc modum imprecationis et suffragii non solum esse possibilem, sed etiam nullum aliud posse nos exhibere animabus purgatorii ad hunc effectum obtinendum. Hoc a fortiori tenent illi Theologi qui inter viventes non admittunt alium modum satisfactionis unius pro alio; nam hoc principium apud omnes certum est, non posse nostra suffragia esse efficaciora ad remittendam penam defunctis quam aliis viventibus. Sed haec sententia sicut inter viventes falsa est, ita et respectu defunctorum, quod eisdem argumentis supra factis probari potest cum his quae in discursu hujus sectionis addemus.

4. *Secunda sententia.* — Est igitur secunda sententia, quae affirmat hunc modum gratuitae remissionis per modum imprecationis aliquando obtineri, quamvis alius etiam modus per aequivalentem solutionem sit possibilis, de quo infra videbimus. Hanc supponit Cajet., tom. 4 Opusc., tract. 16, q. 5, sine ulla probatione; ille autem distinguit modum imprecationis et meriti de congruo in duos, quos nos conjungimus, quia eadem est utriusque ratio. Atque eamdem sententiam admittit Navarrus in commentario de Jubil., notab. 22, n. 15, et videntur sequi Soto et Cano infra citandi, et tenet expresse Durand., in 4, d. 41, q. 1, n. 6, quod solum declarant morali exemplo, quia unus ex amore potest apud judicem

alium liberare a debito poenae, vel rogando, vel satisfaciendo. Potest autem fundari primo, quia beati orant pro animabus purgatorii; ergo eis obtinent remissionem alicujus poenae; non possunt autem obtinere solvendo pro illis, quia non sunt in statu satisfaciendi; ergo impetrant ut gratis fiat remissio. Secundo, quia Ecclesia frequenter orat Deum, ut per suam piissimam misericordiam liberet animas purgatorii ab illis poenis; ergo intendit impetrare gratuitam remissionem poenarum. Tertio, quia Theologi omnes, ut infra videbimus, distinguunt tria genera suffragiorum, scilicet Missæ sacrificium, orationem, et opera poenalia; omissa autem Missæ sacrificio, alia duo opera non possunt alia ratione distingui, nisi, quia oratio sumitur quatenus per se impetrat remissionem poenæ absque aequivalente solutione; nam, si ipsa oratio hunc effectum non consequitur nisi solvendo, hoc facit quatenus quoddam opus poenale et satisfactorium est; ergo non oportebat illam specialiter numerare, potius quam eleemosynam, vel jejuniū, aut alia similia; ergo sentiunt Theologi orationem habere hanc vim ex propria ratione imprecationis. Quarto, quia in hoc nulla est repugnantia, et est consensaneum divinæ liberalitati et generalibus locutionibus et promissionibus de oratione: *Quidquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis*, cum similibus. Denique, quia non est majus beneficium remissio poenæ temporalis, quam elargitus alicujus gaudii, vel spiritualis consolationis; si ergo Deus liberaliter hoc beneficium confert animabus purgatorii propter orationes viventium, cur non etiam illud?

5. *Quæstionis solutio.* — Haec sententia est pia et probabilis, et fortasse est vera; nihilominus tamen duo mihi occurrunt dicenda: primum est, hunc modum remissionis valde esse incertum, et non satis fundatum, ut facile statim patebit discurrendo per conjecturas adductas. Secundum est, satis verisimile mihi esse, Deum nunquam remittere alicui poenam pro peccatis debitam, nisi oblatâ seu applicata condigna satisfactione, atque adeo nunquam id facere omnino gratis, sed servata vindicativa justitia, et commutativa, ac distributiva, quatenus cum illa conjunguntur. Hoc posterius mihi persuadeo illis argumentis, quibus supra probavi, neminem posse sibi impetrare gratuitam remissionem poenæ; ex quo intuli, neminem posse alteri viventi impetrare hoc

modo remissionem poenarum, quia in hujusmodi rebus, et cæteris paribus, nullus efficacius impetrat alteri quam sibi; eadem ergo proportione nunc infero non posse hoc impetrari animabus purgatorii, quia in hoc genere non possumus alicujus efficacius impetrare mortuo quam viventi, et quia haec etiam est impetratio respectu alterius, quæ non est efficacior quam respectu sui. Unde duobus modis intelligi potest oratio fieri pro defunctis, ut a poenis solvantur. Primo definite petendo, ut gratis et sine alia solutione pena eis remittatur. Secundo petendo simpliciter iherationem earum juxta modum et leges divinae providentiae. Prior modus orationis probari satis non potest; ex posteriori autem non colligitur ille modus gratuitæ remissionis; utrumque autem constabit discurrendo per capita, quæ in argumentis contrariae sententiae attinguntur.

Num beati animabus purgatorii aliquam poenæ remissionem impetrant.

6. *Opinio negans beatos pro his animabus orare.* — Circa orationes ergo beatorum pro animabus purgatorii non defuerunt autores Catholicæ, qui negarunt orare beatos pro animabus purgatorii; quod tenuit Soto in 4, d. 45, q. 3, art. 2, in fine; eamdem sententiam indicat ibi D. Thom., q. 3, art. 3, ad 6; et Durand., q. 4, ubi ait, unum defunctum non posse prodesse alteri ad remissionem poenæ.

posset autem exponi de defunctis non beatis, quia paulo antea dixerat, mortuos non posse prodesse vivis, nisi sint beati; ergo, quod subdit de mortuis inter se, intelligendum videtur de mortuis non beatis. Obstat tamen ratio, quam subdit, scilicet, quia status merendi de congruo, vel de condigno solum est in hac vita, quod principium aequum verum est in defunctis non beatis, ac in beatis; non recte autem colligit Durandus ex illo principio quod intendit, quia non tantum fuerat locutus de modo juvandi alios per viam meriti, sed etiam per viam imprecationis; status autem impetrandi non finitur cum hac vita; obscure igitur locutus est, et supponere videtur tanquam clarum, mortuos non posse prodesse mortuis per modum imprecationis.

7. *Beatos orare pro animabus purgatorii.* — Nihilominus certum existimo Sanctos beatos interdum orare pro animabus purgatorii. Nam, quod illæ animæ precibus beatorum juventur, communiter docent Theologi, D.

Thom., in 4, d. 45, q. 2, art. 3, quæstiunc. 3, et ibidem Soto, q. 2, art. 3, in ultimis verbis circa primam conclusionem ait, Missas oblatas in honorem aliquorum Sanctorum pro defunctis, posse eis prodesse, ut *Deum exoratum current pro eisdem defunctis*; sentit ergo Sanctos exorare Deum pro defunctis. Atque idem sentit Gabriel, lect. 55 in canon., et Suppl. ejus, dicta d. 45, q. 2, art. 2, concl. 3, et ibidem Bonav., Richard. et alii; et Abulens., Matth. 6, q. 83; Bellarm., lib. 2 de Purgat., cap. 45. Estque aperte sententia Augustini, lib. de Cura pro mortuis agenda, c. 4, ubi ait, ad hoc prodesse defunctis sepeliri in locis sacris in honorem aliquorum Sanctorum dicatis, ut eisdem Sanctis commendent defunctos, apud Dominum ab ipsis Sanctis adjuvandos, quod etiam in c. 1, ex sententia Paulini refulerat. Idem sumitur ex 1 de Civit., c. 12 et 13; et ex Gregor., 4 Dialog., c. 50; Anselmo, in Elucid. Imo videtur hoc aperte supponere Ecclesia; nam in quædam oratione pro defunctis postulat ut defuncti ad beatitudinem perveniant, *B. Maria semper virgine intercedente cum omnibus Sanctis.* Ratio etiam addi potest, quia hoc est officium charitatis; et non repugnat, sed consensaneum est Sanctorum statui.

8. *Beatos per suas orationes non impetrare animabus purgatorii remissionem poenæ.* — Soto exponitur. — D. Thom. explicatur. — Ex hoc autem quod Sancti orent pro animabus purgatorii, inferebatur impetrare illis gratuitam remissionem alicujus poenæ, atque ita concedit Viguerius in Sum., c. 16, § 4, vers. 33, videturque sumi ex c. Animæ, 13, q. 2, ubi sic dicitur: *Animæ defunctorum quatuor modis solvuntur, aut oblationibus sacerdotum, aut precibus Sanctorum, aut carorum eleemosynis, aut jejuno cognatorum.* Nihilominus tamen, licet Sancti orent pro animabus, non sequitur quod immediate impetrant gratuitam remissionem alicujus poenæ; imo verisimilius videtur non hoc postulare a Deo. Primo quidem, quia vident hoc non esse consensaneum divinae justitiae, neque intervenire causam aliquam dispensandi vel utendi sola misericordia, cum jam illæ animæ sint in statu in quo justitiae aequitas potius quam gratia aut misericordia servanda est. Secundo, quia alias preces Sanctorum facile purgatorium evacuant, quia preces Sanctorum efficaciores sunt, et frequentius, generalius ac ferventius fiunt. Et fortasse hoc solum voluit dicere Soto in primo loco supra citato, ne sibi contrarius

fuisse videatur, et quia præcipue motus est secunda ratione modo facta, item ex eo quod Sancti non sunt in statu satisfaciendi, sicut vivi, et quia suffragia (inquit) existentibus in purgatorio non prosunt, nisi per modum satisfactionis, sit ut pro illis Sancti non orent, utique oratione, quæ per se immediate efficiat seu obtineat remissionem seu liberacionem. Et hoc ipsum sensit D. Thom., eadem dist. 45, q. 3, art. 3, ad 6; cum enim objecset argumentum a nobis factum, quia, si Sanctorum preces exaudiuntur, et illi orant pro animabus purgatorii, omnes illas liberabunt. Respondet: *Suffragia Ecclesiae sunt pro defunctis quedam satisfactiones viventium vice mortuorum, et secundum hoc mortuos a pena absolvunt, quam non solverunt; sed Sancti, qui sunt in patria, non sunt in statu satisfaciendi; et ideo non est simile de eorum orationibus et de suffragiis Ecclesiae.* Quibus verbis videtur dissimilitudinem constituere, non in hoc quod Ecclesia militans oret pro animabus purgatorii, et non Ecclesia triumphans; nam potius in argumento assumit Sanctos orare pro illis animabus, et in solutione id non negat, sed admittit; differentiam vero in hoc ponit, quod orationes Ecclesiae militantis sunt suffragia, quæ per se et immediate sufficient ad remissionem penarum, orationes vero Sanctorum hujusmodi non sunt. Et ratio differentiae est, quia orationes Ecclesiae sunt satisfactivæ, ideoque sunt sufficientes ad solvendum pro alio, quod non habent orationes Sanctorum. In qua ratione et solutione plane videtur D. Thom. supponere penas purgatorii non remitti, nisi per modum solutionis et satisfactionis, ideoque orationes beatorum per se non efficere immediate talem remissionem, et consequenter nec ad eam sic obtainendam ordinari, aut fundi.

9. *Quid impetrare possint Sancti animab*us purgatorii.* — Possunt igitur Sancti orare pro illis animabus, primo exorando ut satisfactiones vivorum pro eis acceptentur, quod maxime locum habet, si illa acceptatio non est infallibilis ex lege, quod postea videbimus. Secundo, postulando ut Deus præbeat viventibus auxilia ad satisfaciendum debito modo pro animabus purgatorii, ita ut efficiatur earum liberationem consequantur. Tertio petere possunt ut liberatio animarum a purgatorio acceleretur, etiamsi necesse sit diuturnitatem temporis intensione penarum compensari; hoc enim commutationis genus, quamvis aliquam gratiam continere videatur,*

non tamen omnino excludit æqualitatem justitiae; et ideo minus repugnat illi statui. Quarto, verisimile est Sanctos, qui in hac vita reliquerunt alias superabundantes satisfactiones proprias, posse obtinere a Deo, ut his vel illis animabus purgatorii ad remissionem penæ applicentur. Cum enim illæ satisfactiones non habuerint effectum, nec fuerint remuneratæ, applicari possunt alicui, in quo talem effectum habeant, et ad hoc manent in thesauro Ecclesiae, ut infra videbimus; cum vero talis satisfactione fuerit propria alienui, juxta Sancti, qui in hac vita poterat eam applicare cui vellet, non videtur amisisse hoc jus a potestate per mortem, aut beatitudinis statum. Quod si hoc verum est, quamvis aliquis beatus immediate obtineat alteri remissionem penæ, non tamen gratis vel sine solutione faciendam, quia de sua satisfactione personavit quod alter debet. Secus vero est de satisfactionibus alienis; non enim est similis ratio, nec videtur uni Sancto commissum, ut satisfactiones alterius applicet cui voluerit, multoque minus datum est Sanctis omnibus ut applicent satisfactiones Christi; et ideo, seclusa satisfactione propria, non possunt aliam applicare, et consequenter neque immediate impetrare remissionem penæ.

10. *Unus beatus potest ab alio impetrare ut suas satisfactiones alicui animæ applicet.* — *Christum non applicare iis animabus suas satisfactiones per se, sed per Vicarium suum.* — Dices: ergo unus Sanctus poterit etiam impetrare ab alio ut suas satisfactiones applicet. Respondet, concedendo illatum. Imo hic esse potest alius modus, quo Sancti possunt subvenire animabus purgatorii; neque est inconveniens quod Sancti inter se aliquid invicem petant. Sed urgebis: ergo omnes inferiores Sancti poterunt impetrare a Christo ut de sua satisfactione tantum applicet huic vel illi animæ, quantum illi necesse est ut a purgatorio liberetur; ergo hoc modo possunt impetrare liberalem remissionem, quæ respectu animæ gratis fiat, quamvis respectu Christi fiat ex justitia. Respondeo etiam hunc modum suffragii Sanctorum esse probabilem; ita tamen, ut non intelligamus aliquem Sanctorum habere potestatem applicandi suo arbitrio Christi satisfactionem; nam hoc proprium est Christi, vel Vicarii, seu ministrorum ejus, quibus hoc ipsum specialiter concessit; sed ita, ut possint tales Sancti impetrare a Christo ut ipse talem applicationem faciat. Mibi autem valde dubium est, an Chri-

stus Dominus per se aliquando utatur hac potestate; nam ipse est tanquam universalis causa et fons totius remissionis, et jam constituit instrumenta, et quasi causas secundas, per quas sua satisfactione applicaretur; et ideo secundum ordinariam legem verisimile est, non applicare per seipsum et immediate satisfactionem suam, ut omnino gratis et sine mediis ab ipso institutis poenam remittat. Quod si hoc aliquando facit, erit ex speciali dispensatione, quæ sub legem vel scientiam non cadit, et ideo verius videtur, regulariter et secundum ordinariam legem, Sanctos hunc modum applicationis aut remissionis non postulare.

*Quid impetrant Ecclesiae orationes animab*us purgatorii.**

11. Et ex his facile constat, quid dicendum sit de orationibus, vel suffragiis, nomine totius Ecclesiae factis. De quibus procedebat secundum fundamentum prioris sententiae. D. Thomas autem loco proxime citato generaliter ait, haec suffragia in tantum solvere mortuos a poena, in quantum sunt satisfactiones quedam vice illorum, et idem sentit Bonavent., d. 45, art. 1, q. 1, ad ult., dum inquit, quamvis propter suffragia remittatur poena, nihil manere impunitum, quia punitur vel in ipso qui peccavit, vel in aliis pro ipso. Et ad eundem modum loquuntur Soto et alii Scholastici. Igitur quando Ecclesia pro defunctis orat, imprimis omnia illa petere potest, quæ beatos petere diximus, quod difficultatem non habet quoad tria priora; quoad quartum vero incertum est an Ecclesia, per has orationes publicas, quas fundit pro defunctis, intendat eis applicare aliquam partem satisfactionis ex thesauro suo, constante ex superabundantibussatisfactionibus Christi et Sanctorum; nam haec applicatio fieri non solet, nisi per indulgentias; non constat autem factam esse ab Ecclesia generalem concessionem alijus indulgentiæ, quæ ex vi talium orationum seu suffragiorum communium applicetur, de quo infra dicam. Præter hæc vero orat Ecclesia pro defunctis, ut pro eis satisfiat, et ut eis applicetur talium orationum valor; et in hoc excellunt orationes Ecclesiae militantis orationes Ecclesiae triumphantis, ratione diversi status.

12. *In quo sensu petat Ecclesia ut animæ a pena æterna liberentur.* — Tandem adverto, Ecclesiam in orationibus pro defunctis non tantum postulare, ut liberentur a poenis purgatorii, sed etiam ut liberentur a gehenna et a poena æterna inferni. In quarum orationum sensu explicando laborant Medina, Cod. de Oratione, q. de His pro quibus orandum est, et Bellarm., lib. 2 de Purgator., c. 5, et supra agentes de purgatorio aliquid tetigimus; veriorque sensus esse videtur, in eis orationibus ita Ecclesiam orare pro defunctis, ut tamen repræsentet diem exitus eorum, et animas adhuc in corpore existentes et constitutas sub anticipi eventu mortis, aut salutis æternæ, et sub hac repræsentatione postulet, ut a poenis inferni liberentur, id est, ut ita a Deo præveniantur et disponantur, ut per viam salutis incedant. Ad eundem ergo modum dicere possumus, postulare ut liberentur omnino a locis inferni et a poenis purgatorii. Unde sicut Ecclesia non postulat ut animæ defunctorum salventur et liberentur a gehenna sine debita dispositione ac merito, ita non postulat ut liberentur a purgatorio sine debita satisfactione, vel ab ipsis, vel ab aliis pro eis oblata. Et sicut probabile est, illam orationem Ecclesiae, etiamsi post mortem aliquis fiat, in præscientia Dei illi potuisse proficere etiam ante mortem, ut majus auxilium a Deo reciperet ad vitandum periculum mortis æternæ, quia alias non peteret aliquid Ecclesia, quod ex dispositione præterita omnino pendebat, ita credi potest, propter has orationes prævisas interdum Deum juvare fideles, ut melius se disponant, magis satisfaciant in exitu hujus vitæ, ut ita faciliter possint a poenis purgatorii liberari. Igitur quamvis Ecclesia simpliciter petat ut defuneti a purgatorio liberentur, non propterea petit ut sine debita solutione per se vel alios facta solvantur. Nec etiam refert quod petat ut per misericordiam solvantur; nam hæc misericordia non excludit justitiam, sed providet modum quo justa remissio faciliori et suaviori modo obtineatur.

13. *Cur oratio inter genera suffragiorum pro animab*us numeretur.* — Nec magis urget tertia objectio sumpta ex numeratione suffragiorum; nam imprimis in c. *Animæ*, 13, q. 2, non tantum tria illa membra, sed quatuor numerantur, scilicet, *obligationes sacerdotum*, id est sacrificia, *preces Sanctorum*, quod non solum de Sanctis beatis, sed etiam de viatoribus intelligitur, *carorum eleemosynæ, et jejunia cognitorum*. In quibus duobus membris ultimis non ideo adduntur cognati, vel amici, quia illi soli modis prædictis juvare possint defunctos, sed quia illi frequentius hoc fa-*

cijunt. In illa autem numeratione comprehensa est satisfactio pro defunctis ex opere operato et ex opere operantis; nam prior fit per sacrificium Missæ; posterior vero per alia tria genera suffragiorum, sub quibus omnia satisfactoria opera comprehenduntur, sicut diximus supra tractando de actibus externis poenitentiarum et de operibus satisfactoriis unusquisque pro seipso. Unde non sequitur orationem numerari, quia gratuitam remissionem poenæ ac sine debita solutione obtineat, sed quia est unum ex præcipuis operibus satisfactoriis, et quia sub illo comprehenduntur omnes actus religionis et pietatis ad Deum. Adverto tamen, illud caput *Animæ*, quoad illam primam partem, in qua fit dicta enumeratio, non habere certum auctorem; quamvis enim dicere possemus cum D. Augustino, illam promissionem, ut infallibilem, habere locum in oratione quam unusquisque pro se facit, admittimus nihilominus etiam pro aliis et pro animabus purgatorii exaudiri, quando aliud non obstat; non oportet tamen ut exaudiatur ad gratuitam solutionem seu liberationem, sed ad alios effectus supra numeratos. Neque etiam est simile de impetratione alicujus gaudii vel auxilii; nam hæc non est materia justitiae, sed beneficitiæ, et ideo petitur et impetratur juxta modum sibi accommodatum; punitio autem vel remissio poenæ est materia justitiae vindicative, et ideo postulat alium modum impetrationis vel solutionis. Ex his ergo satis verisimile fit, quamvis suffragium per modum impetrationis exhiberi possit animabus defunctorum, nunquam tamen habere in eis effectum remissionis poenæ, nisi interveniente æquivalente solutione per aliquem facta, ad quam exhibendam potest oratio juvare, vel etiam potest per seipsum illum facere, si sit oratio viatoris. Atque hanc sententiam plane tenent D. Th., Bonav. et Soto, locis citatis. Et, ut minimum, certum est effectum hunc per modum satisfactionis et solutionis habere locum circa animas purgatorii, quod auctores etiam alterius opinionis tanquam certum supponunt. Et ideo videndum superest, an hæc satisfactione pro animabus purgatorii sit ex justitia vel ex misericordia, quod in sequenti sectione expediemus.

14. Congruentia cur poena per modum impetrationis non remittatur his animabus. — In remissione poenæ semper intercedere aequivalentem solutionem. — Quartum fundamentum prioris sententiae solum petebat congruentiam hujus institutionis, prout a nobis est.

SECTIO VI.

An suffragia prosint defunctis ex justitia.

1. Satisfactione pro animabus justa est quoad aequalem compensationem. — In hac qua-

tione duos sensus supra distinximus. Prior est, an hæc satisfactione sit justa quoad aequalem compensationem; et de hoc sensu non est quod disputemus; nam omnia quæ in praecedenti sectione adduximus, probant, hanc solutionem debere esse aequalem; nam ad hoc requiritur solutio, ut justitia servetur; ut autem servetur, requiritur aequalitas, quam supponimus in hoc negotio intervenire posse; nam poena purgatorii secundum moralem valorem compensari potest per voluntariam poenam hujus vita; hac enim ratione supra ostendimus, posse unumquemque de condigno satisfacere pro seipso. Unde fit ut secundum eamdem aequalitatem possit satisfacere pro amico, sicut de viventibus inter se ostendimus; est autem quoad hoc eadem ratio de defunctis, nam quæ sunt aequalia uni tertio, sunt aequalia inter se; si ergo opus satisfactorium pro amico vivente oblatum, est aequaliter tantæ satisfactioni ab ipsomet oblata in hac vita, et rursus satisfactione ejus esset aequalis tantæ poenæ, quæ illi in purgatorio respondet, ergo etiam satisfactione alterius oblata pro illo jam in purgatorio existente habebit similem aequalitatem, seu condignam proportionem cum tanta poena; ergo secundum hanc proportionem fit remissio, cum fiat per modum solutionis et justitiae. Hoc igitur supposito quantum ad hunc sensum, alter sensus est, an hæc satisfactione sit de justitia, etiam quoad acceptationem Dei, ita ut teneatur Deus ex justitia illam acceptare, vel solum id facere de misericordia.

2. In qua re prima sententia est, hanc satisfactionem pro animabus purgatorii solum esse ex misericordia. Ita tenet Cajetanus, tom. I Opus., tract. 16, q. 5; Cano, lib. 12 de Locis, c. 13, ad 9, et Relect. de Pœnit., p. 5; Soto, in 4, d. 19, q. 2, art. 4, et lib. 3 de Natura et grat., c. 6; et Angles, q. de Indulgentiis, art. 2, definit. 3, et art. 3, definit. 6; et idem a fortiori tenent Medina et Corduba, cum idem dicant de satisfactione unius viventis pro alio. Hi auctores aliquando fundantur in improportione poenarum hujus vitæ, si cum poenis alterius vitæ conferantur, juxta doctrinam D. Thom., 3 p., q. 46, art. 6. Verumtamen hæc ratio, juxta ea quæ diximus, locum non habet, quia, licet inter illas poenas sit aliqua improportionis physica vel naturalis, quia vel sunt diversarum rationum, vel poena purgatorii est acerbior, tamen secundum valorem moralem habent proportionem et sufficientem condignitatem. Igitur

3. Corollarium præcedentis sententiae. —

Atque hinc infert Cajetanus, suffragia oblata pro defunctis, non infallibiliter omnibus prodesset, de aliquibus autem id non negat. Distinguit enim inter purgatorii animas; nam quædam sunt, quæ meruerunt in hac vita, ut suffragia pro ipsis oblata post mortem eis prodissent, atque in his ait infallibile esse ut suffragia suum habeant effectum, et fortasse non aequaliter in omnibus, sed pro ratione meritorum. Et hujusmodi censentur animæ eorum, qui in hac vita speciale devotionem habuerunt circa animas purgatorii, aut plura beneficia illis præstiterunt, aut aliquid hujusmodi. Aliæ vero sunt animæ, in quibus nullum est tale meritum, et in his non habent suffragia, juxta hanc sententiam, infallibile effectum; aliquando vero habere possunt ex divina misericordia, accedente virtute orationis impetrantis a Deo hujusmodi acceptationem. Habet autem fundatum hæc distinctio in Dionys., c. 7 de Ecclesiastica hierar., et clarius in August., 21 de Civit., cap. 15 et 24, et questionibus ad Dulcitium, q. 2, et in Enchirid., c. 110, et ser. 34 de Verbis Apostoli, et lib. de Cura pro mortuis agenda, c. ult. In quibus locis ait, suffragia non omnibus defunctis prodesse, sed iis qui in hac vita id meruerunt. Et habetur in c. Non aestimamus, 13, q. 2. Et Anselm., in Elucid. dixit, suffragia potissimum defunctis prodesse, qui dum viverent, ea pro aliis fecerunt. Potestque explicari a simili ex D. Thom., 3 p., q. 52, art. 8, ad 1, dicente, Christum Dominum descendenter ad inferos non liberasse a purgatorio omnes animas, quæ nondum poenas solverant, sed eas tantum quæ peculiari affectu illius adventum desideraverant.

4. Secunda et vera sententia. — Nihilominus dicendum censeo, hanc satisfactionem

viventium pro defunctis esse simpliciter de justitia, et infallibiliter acceptari secundum totum suum valorem, pro quoquaque offeratur. Ita sentiunt antiqui Theologi, qui, loquentes hoc modo de satisfactione unius pro alio, indifferenter loquuntur de vivis et defunctis, quos supra late retuli, sect. 3, præsertim D. Thom., 4, d. 45, q. 2, art. 4, q. 2, simul cum 1. Expressius autem id declaravit Gabriel, in 4, d. 16, art. 2, dub. 8; Navarr., in Comment. de Jubil., num. 18, et in lib. de Oration. et horis canon., c. 20, num. 82; et idem tenuit Soto, in 4, d. 21, q. 2, art. 3, vel non sibi constans, vel sententiam corrigens; et idem sentit Viguer., in Sum., c. 16, § 4, vers. 33; Covarr., c. Alma, 1 part., § 4, n. 7. Et imprimis, quod haec satisfactio potuerit ita institui, ut sit de justitia, manifestum est, juxta principia a nobis posita, quia, intercedente promissione sub conditione operis, nihil hic deest ad veram justitiam; nihil autem repugnat in hoc negotio intervenire hanc promissionem, ut per se notum est. Rursus, si admittimus hanc promissionem respectu viventium, non est cur negemus eam extendi ad animas purgatorii, que etiam nobis sunt charitate conjunctae, et non minus indigent quam viventes, imo magis quodammodo, quia non possunt per se satisfacere, sed tantum salispati; nec etiam sunt omnino in termino, sed adhuc durant in via; et ideo tam ex parte earum, quam ex parte nostri est fundamentum seu capacitas hujus pacti, seu promissionis. Ex parte autem Dei eadem est congruentia liberalitatis et misericordiae non repugnantis justitiae, et eadem significatio voluntatis ejus, quia, quantum ex usu et traditione Ecclesiæ colligimus, eadem lex est suffragiorum respectu defunctorum, que est respectu viventium; nam Ecclesia æqualiter offert sua suffragia pro vivis et defunctis. SS. Patres eodem etiam modo de illis loquuntur, tradentes hanc ut Apostolicam doctrinam, quæ per continuam successionem ad eos pervenit, ut patet ex Chrysostom., hom. 69 ad Popul., et hom. 3 ad Philip., et ex August., ser. 32, 33 et 34 de Verbis Apost., et ex multis decretis, quæ habentur, 15, q. 2. Unde propter similem traditionem diximus in superiori tomo, disp. 89, sect. 10, sacrificium Missæ ita remittere poenam temporalem ex opere operato defunctis ac vivis, æque pro utrisque oblatum, et, que ibi adduximus, hanc sententiam confirmant; item ea omnia quæ supra adduximus de viventibus inter se.

Nam, si lex taxans poenas peccatorum ita instituta est, ut possit juxta æquitatem justitiae per poenas hujus vite compensari, consequenter sequitur, facta tali compensatione satisfactum esse justitiae, et consequenter ex vi ejusdem justitiae nihil amplius deberi, et hoc est, satisfactionem esse de justitia.

5. *Rationibus primæ sententiæ fit satis.* — *Primiæ.* — *Secundæ respondetur.* — Denique, indicia, quæ in contrarium afferebantur, nullius momenti sunt. Primum erat, quia oramus, haec suffragia acceptari a Deo. Quod imprimis non constat, saltem de publicis orationibus Ecclesiæ, in quibus hujusmodi petatio formaliter et expresse non reperitur, sed simpliciter, ut liberentur ab illis poenis, vel aliquid simile; sub qua petitione multa alia intelligi possunt, quæ supra explicata sunt. Deinde, aliquando petimus a Deo ea, quæ certissime scimus ipsum esse facturum, ut Ecclesia petit, ne animæ purgatorii absorbantur a Tartaro, et similia; quas orationes multi simpliciter intelligunt, ut sonant, quia non est inconveniens petere a Deo quod scimus ipsum esse facturum: nam in hoc ostendimus piam voluntatem, et charitatem ad illas animas, et respectu Dei confitemur, nostras satisfactiones secundum se non esse æquivalentes, nisi procedant ex gratia, neque hoc ita esse opus justitiae, quin supponat divinam promissionem, et benignam legem. Denique non solum respectu mortuorum, sed etiam respectu aliorum viventium, imo etiam respectu nostri possumus hoc postulare; sic enim quotidie petimus, ut Deus, contentus nostris qualibusunque poenis, remittat nobis purgatorii poenas, quarum sumus rei, quamvis certi simus de remissione, si poenæ sint sufficietes, et non alias; tamen hoc ipsum per talem orationem petimus, scilicet, ut Deus nobis concedat facere opera dignata remissione, simulque recognoscimus, totum hoc opus principaliter esse gratiæ Dei. Aliud signum erat, quia jam animæ purgatorii sunt in diverso foro. Quod est verum quantum ad jurisdictionem Ecclesiasticam, ut dixit Chrysostom., hom. 9 de Vinculo anathematis, et dicimus latius in sequenti opere de Censuris, non est tamen verum quoad vinculum charitatis, per quod plura membra in uno Ecclesiæ corpore uniuntur, a quo non separantur animæ fidelium defunctorum, ut August. dixit lib. 12 de Civit., c. 9, et ideo non separantur etiam quoad communicationem bonorum, proportionatam

statui uninuscusque. Et ob hanc causam tam de nostris satisfactionibus, quam de indulgentiis Ecclesiæ solet dici, prodesse animabus purgatorii, *per modum suffragiū*. Per quam locutionem aliqui putant excludi infallibilem applicationem ad acceptationem ex justitia. Quod non ita est; sed significatur solum, non fieri per proprium actum jurisdictionis et absolutionis judicariæ, sed per modum amicabilis communicationis, seu eleemosynæ, quæ a viventibus quidem fit ipsis animabus; tamen per eam ad æqualitatem, et ex justitia solvunt debitum earum, ut latius in seq. disput. de Indulgentiis declarabimus.

Suffragia pro anima purgatoriæ oblata, infallibiliter illi prodesse. Corol. 1.

6. *Cajetani divisio impugnatur.* — Atque hic infero primo, suffragia haec oblata pro defunctis, infallibiliter prodesse cuilibet existenti in purgatorio, si pro eo offerantur. Probatur ex dictis, quia effectus justitiae apud Deum infallibilis est. Et haec ratio probat, hanc infallibilitatem esse æqualem respectu omnium animarum purgatorii, hac sola spectata conditione, quod sanctæ sint, et tali satisfactione indigeant, quia haec lex justitiae non respicit specialia merita earum, sed valorem ipsius satisfactionis, et unionem charitatis, quæ facit haec bona communia. Unde Leo X, in bulla quadam de indulgentiis, quam refert Cajetan., 3 part., q. 48, art. 5, circa ad 3, ad communicationem satisfactionis per indulgentias respectu defunctorum solum requirit ex parte eorum unionem charitatis cum viventibus; et dum æqualiter de illis loquitur, significat eadem infallibili lege eis prodesse; eadem autem vel major ratio est de suffragiis. Præterea Cajetanus admittit, hunc effectum saltem esse infallibilem in illis justis, qui, dum viverent, habuerunt aliquod speciale meritum circa animas purgatorii. In quo imprimis non video, quomodo admittat esse infallibilem, et neget esse ex justitia, quia, si est infallibilis, necesse est ut intercedat divina lex et promissio, quia in nullo alio potest illa infallibilitas fundari; si autem intercedit promissio Dei, nihil deest ad rationem justitiae, cum alioqui supponatur æquivalens commutatio, seu compensatio, ut ostensum est; neque enim major ratio justitiae inventur inter viventes, imo nec in satisfactione uninuscusque pro seipso. Rursus, si Cajetanus admittit promissionem et infal-

Suffragia secundum totum suum valorem defunctis prodesse. Corol. 2.

8. *Suffragia æqualia æqualiter operari in animabus in gratia inæquibus.* — *Suffragium pro pluribus animabus oblatum non ha-*